

Vastuolulised sümbolid ja 9. mai – kuidas teemat käsitleda haridusasutustes

Ukrainas kestab teist kuud sõda ja see on muutnud kogu Euroopa julgeolekuolukorda. Esimest korda taasiseseisvunud Eesti ajaloos näeme ja tajume ohtu rahule, vabadusele, rahvusest sõltumatule sõbralikule läbisaamisele. Eesti piir on praegu Ukrainas, kus käib võitlus ka meie vabaduse eest.

See sõda ei toimu vaid Ukrainas kohapeal, vaid ka inforuumis, millel riigipiire pole. Peatselt on saabumas 9. mai, mida eelkõige venekeelsed inimesed on tähistanud võidupühana. **Eesti riigi julgeoleku eest vastutavad asutused on hinnanud, et nii 9. mail kui ka sellele eelneval ajal on suur tõenäosus raturikkivateks kogunemisteks. Seetõttu palume teil olla tähelepanelikud ja jagada vajadusel kooliperele selgitusi.**

Põhisõnumid

- Euroopas käib sõda. **Eesti on selgelt ja avalikult valinud oma seisukoha selles sõjas.** Eesti **toetab täielikult Ukrainat**, mis on langenud Vene Föderatsiooni õigusvastase agressiooni ohvriks. Sõja ajal on neutraliteet Eesti jaoks võimatu.
- **Selle sõja õigustamisel** ei ole Eestis kohta. Usume, et valdav osa Eesti elanikke väärtustavad iseseisvate riikide suveräänsust ja nende õigust elada rahu.
- **Georgi lindi ja Z-märgi** tähendust on kaaperdatud ja rakendatud Kremli režiimi poolt sõjas Ukraina vastu. Seetõttu on neist saanud **rahu- ja inimsusevastaseid kuritegusid õigustavad sümbolid, mis ei ole Eesti avalikus ruumis kohased.** Et mitte saada sõjaõhutajaks, tuleb nende kasutamisest loobuda.
- **9. maid on eelkõige venekeelsed inimesed tähistanud kui võidupüha**, sest teises maailmasõjas saadi võit inimsusevastaseid kuritegusid toime pannud fašistliku Saksamaa üle. Enamikele eestlastele ja ka paljudele teistele **eestimaalastele** on aga **sügavalt häirivaks ja valusaks mälestuseks** Eesti rahva, riigi ja Eesti inimeste vastu suunatud vägivaldsed repressioonid ning kaotused teises maailmasõjas ja sellele järgnenud nõukogude **okupatsiooni ajal Vene vägede ja võimu poolt.**
- Eesti riik on suhtunud 9. mai kui võidupüha tähistamisse siiani tolerantselt, kuid Venemaa sõjaväelaste praegune osalemine inimsusevastastes kuritegudes Ukrainas **väljastab 9. mai kui Vene sõjalise võidu tähistamise Eestis.**
- Eestis on igati lubatud kõikide sõjas langenute ja surnute mälestamine **ja see ei saa ka tulevikus olema keelatud.** Mäletame ja mälestame teises maailmasõjas hukkunuid **kalmistul lillede ja küünaldega**, mitte lippude ja lintidega. Viimaseid kasutab Kreml Ukrainas toimuva **sõja ülistamiseks ja süütute tapmise õigustamiseks.**
- **ÜRO on tunnistanud 8. ja 9. maid mälestamise ja leppimise päevaks.** Mälestame siis **kõikide sõdade ohvreid vaikselt, rahulikult ja tasakaalukalt ning rahvakogunemisi vältides.** Eesti langetab neil päevil pea ka Ukraina sõja ohvritele mõeldes.
- **Langenute mälestamist ei tohi kasutada** teiste rahvaste või inimeste vastase **vaenu ja vägivalda õigustamiseks või õhutamiseks.** Vene Föderatsiooni sõjalise agressiooni toetamise eksponeerimine **Eesti tänavatel ei ole aktsepteeritav.**

Pidepunktid haridusasutustele, millele teema käsitlemisel toetuda

- **Hoiame ühiskonnana kokku.** On mõistetav, et praegune julgeolekuolukord ja Kremli agressioon Ukraina vastu põhjustab ärevust ja muret. Oluline on kõigil Eesti elanikel, sõltumata rahvusest või kodukeelest, säilitada rahu ja hoida kokku. Hoiame kokku – ühiskonnana, rahvana. Ärme lase end lõhestada sõjapropagandal ega provokaatoritel, säilitame tasakaaluka meele.
- **Meil on ühine tulevik.** Eestis elavaid inimesi seob hoolimata erinevast minevikust ühine tulevik. Kreml peab varjamatut propagandasõda kõigi Eestis elavate inimeste vastu, üritades meid oma kodus tülli ajada, tekitada vastaseisu ning sel moel meie ühiskonda lõhestada. Eesti ühiskonnale annab jõu meie inimeste austus ja eneseusk, me oleme tugevad ühiseid väärtusi jagades, tülisid vältides, omavahel rääkides ja kokku hoides.
- **Ärme kasuta sõjapropaganda sümboleid.** Kahjuks on ajaloolised sündmused ja sümbolid saanud sõjapropaganda tööriistadeks. Kremli režiimi teenistuses olevate propagandasümbolite (näiteks Z-märk, Georgi lint) kasutamine on märk toetusest Venemaa agressioonile. Et seda sõda ei seostataks venekeelsete inimestega Eestis, tuleb nende sümbolite kasutamisest hoiduda.
- **Kreml on allutanud Georgi lindi sõjapropagandale.** Georgi lindil on ajalooliselt mitmeid tähendusi. Kahjuks on Kremli režiim oma tegevusega alandanud ja moonutanud selle sümboli tähendust nagu natsirežiim tegi haakristiga.
- **Ära toeta sõda Ukrainas Georgi linti ja Z-märki kasutades.** Georgi lindist ja Z-märgist on kujunenud Kremli sõjapropaganda sümbolid. Praeguses olukorras ei ole võimalik vahet teha, kas lindi kandja tahaks avaldada sellega üksnes austust oma sõjakangelastest isadele ja vanaisadele, või avaldada toetust Kremli algatatud sõjategevusele, mille tulemusel on ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo [teatel](#) Ukrainas 11. aprilli seisuga hukkunud 1842 ja vigastatud 2493 inimest. Hukkunute hulgas on 148 last.
- **Eestis ei aktsepteerita Kremli sõjapropaganda sümboleid.** Vastuoluliste sümbolite, mille kandmine võib viidata sõjategevuse toetamisele, kasutamisel ei ole Eestis kohta.
- **Eestis ei ole teise maailmasõja lõpu pidulik tähistamine sobilik, sest see ei olnud Eesti võit. See oli meie vabaduse kaotamine.** Eestlastele ja paljudele teistele eestimaalastele on sügavalt häirivaks ja valusaks/traumeerivaks mälestuseks Eesti rahva, riigi ja inimeste kaotused teises maailmasõjas ja sellele järgnenud nõukogude okupatsiooni ajal Vene vägede ja võimu poolt. Kui Eesti riik on suhtunud 9. mai kui võidupüha tähistamisse siiani tolerantselt, siis Venemaa sõjaväelaste praegune osalemine inimsusevastastes kuritegudes Ukrainas välistab 9. mai kui vene sõjalise võidu tähistamise Eestis.
- **Vaenu õhutamise ja sõjapropaganda ei ole Eestis lubatud.** Õigusrikkujatega on valmis tegelema korrakaitseasutused.
- **Sümbolite häiriv kasutamine muutub selgelt karistatavaks.** Valitsus kiitis 31.03.2022 heaks ja saatis parlamendile karistusseadustiku muudatused, millega muutub väärteona karistatavaks vaenulike sümbolite häiriv kasutamine.

Kuidas suhtuda neisse, kes soovivad 9. maid võidupühana tähistada

- **Mõistame, et meie kaasmaalased soovivad leinata ja mälestada 9. mail oma lähedasi, kes langesid teises maailmasõjas.** Eestis on igati aktsepteeritav mälestada kõiki teises maailmasõjas ning teistes sõdades langenuid ja hukkunuid.
- **Langenute ja surnute mälestamine ei ole keelatud ja ei saa seda olema ka mitte kunagi tulevikus.** Mälestame teises maailmasõjas hukkunuid kalmistule lilli ja küünalt asetades, mitte lippude ja lintidega. Viimaseid kasutab Kreml täna Ukrainas toimuva sõja ülistamiseks ja süütute tapmise õigustamiseks.
- **Mälestamine peab toimuma väärilt.** Seda ei tohi kasutada teiste rahvaste või inimeste vastase vaenu ja vägivalda õigustamiseks või õhutamiseks.

- **Eestis ei ole kohta teise maailmasõja lõpu kui võidupüha tähistamisel.** Lisaks sõjakoledustele Ukrainas meenutaks 9. mai kui võidupüha tähistamine Eesti rahva, Eesti riigi ning inimeste kannatusi ja kaotusi teises maailmasõjas ning sellele järgnenud nõukogude okupatsiooni ajal.
- **Kui märkad vastuolulise, Kremli propagandasümbolika kasutamist, vaenu või vägivalda õhutamist, siis teavita sellest kindlasti politseid hädaabi numbril 112.** Ära mine ise korda looma ega konflikti astuma.
- **Eestis elavaid inimesi seob hoolimata erinevast minevikust ühine tulevik.** Kreml peab varjamatut propagandasõda kõigi Eestis elavate inimeste vastu, üritades meid oma kodus tülli ajada, tekitada vastasseisu ning sel moel meie ühiskonda lõhestada. Eesti ühiskonnale annab jõu meie inimeste austus ja eneseusk, me võidame ühised väärtusi jagades, tülisid vältides, omavahel rääkides ja kokku hoides.

Kuidas haridusasutuses selgitada, miks teatud sümboleid ei tohi kasutada

- **Z-märk ja Georgi lint ei ole neutraalsed sümboolid** – neist on saanud sõjapropaganda sümboolid, millega õigustatakse Vene Föderatsiooni poolt algatatud sõda Ukrainas.
- **Sümboolite kasutamine väljendab suhtumist.** Kremli režiimi sõjapropaganda sümboolite (näiteks Z-märk, Georgi lint) tarvitamine väljendab toetust selle režiimi tegudele, seega teiste riikide suveräänsuse ründamisele, sõjategevusele, tsiviilelanike ja tsiviiltaristu pommitamisele ning Kremli režiimi eestvedamisel Ukrainas toimuvale vägivaldale.
- **Vaenu õhutamine ei ole Eestis lubatud.** Sõjapropaganda teenistuses olevate sümboolite kasutamine on vaenu õhutamine ja tuhandete ohvritega Ukrainas toimuva õigusvastase sõja õigustamine. Karistusseadustiku paragrahv 92 keelab sõjapropaganda, 151 vaenu õhutamise ning paragrahv 262 avaliku korra rikkumise. Õigusrikkujatega tegelevad korrakaitseasutused.
- **Inimesed, kes teevad vägivaldseid üleskutseid, ähvardavad või kannavad sõda propageerivat sümboolikat, peavad mõistma, et selline tegevus võib mõjuda provotseerivalt ja kujutada ohtu avalikule korrale.** Politsei pöörab vaenu õhutamisele ja sõda propageeriva sümboolika kasutamisele jätkuvalt suurt tähelepanu ning reageerib kiirelt.

Eestis elavaid inimesi seob hoolimata erinevast minevikust ühine tulevik. Ühiskonnale annab jõu meie inimeste austus ja eneseusk, me võidame ühised väärtusi jagades, tülisid vältides, omavahel rääkides ja kokku hoides. Püüame hoolimata kõigest säilitada tasakaaluka meele nii 9. mail kui ka edaspidi.

Haridus- ja Teadusministeerium